balnea frigida ambientis nos aeris frigiditas, vestium exilitas, super petram nuda sessio, capitis ac pedum frigiditas. Hinc enim corpus, calore nimirum innato plus satis iam venæ sectione imminuto, præter modum refrigeraretur.

Nebula. *Quartum*, ne is, cui vena secta est, versetur siue ambulet in aere turbido ac nebuloso: hic enim est qui (vt supra capite decimoquarto ostendimus) sanguinem melancholicum efficiens animam contristat: sed versetur potius incedatque in aere lucido, claro atque sereno. Hoc enim spiritus recreantur omnes, & iucundissima quadam voluptate distracti, ad eum ceu sibi similem promouentur.

Quintum, vt idem temperatam amplectatur quietem, motionemque vitet. Hæc enim humores venæ sectione agitatos magis adhuc commouet, & vires vsquequaq; debilitat: illa vero commotionem contrahit ac sedat.

Sunt qui tradant cauendum etiam esse à salitorum piscium vsu, postquam vena alicui incisa est ἀλφοὺς πῶς πολλάκις τὸ ψώρας ἀπογεννῶσιν, id est, vitiligines enim & scabiem sæpenumero gignunt. Simeon Sethi in Syntagmate de piscibus.

QVIBVS MORBIS ET ÆTATIBVS phlebotomia conueniat, & quantum sanguinis quoque tempore detrahendum.

CAPVT CI.

Principio minuas in acutis, perperacutis. Ætatis in media multum de sanguine tolle.

Sic

Sit puer atque senex, tollet vterque parum.
Ver tollat duplum, reliquum tempus tibi simplum.

Quatuor phlebotomiæ præcepta hoc loco traduntur.

Primum, vt in principio acutorum & peracutorum morborum vena incidatur: pro cuius pleniore intelligentia sciendum initio, peracutum morbum esse duplicem: exquisite peracutum, qui vltra quartum non producitur diem (hunc recentiores Medici barbaram sectantes medicinam; peracutum vocare solent.) Non exquisite peracutum, cuius vigor in septimo futurus est. Hi itaque morbi cum breues sint, ac statim summos, id est, maximos obtineant labores, neque inducias concedant; illico per initia curandi sunt. Iidem porro, quod à calidis magna ex parte humoribus, sanguine nimirum & flaua bile, nascantur, venæ sectionem potissimum exposcunt. Hinc non temere Hippocrates libro quarto, de victus ratione in morbis acutis aphorism. 19. ita scriptum reliquit: In acutis morbis sanguinem detrahe, si vehemens morbus videatur, floreritque ægrotanti ætas; & virium adfuerit robur.

Secundum, quod in ætate media siue florenti, ab anno nimirum 30. ad 45. vel 50. copiosius quam in aliis sanguis detrahendus sit. Etenim hic corpus solidum esse incipit, quod nequaquam tantum sanguinis quantum solebat, in se traducit, sed plus solito in venis relinquit. Quo fit vt eius subtractio incrementū non impediat, neq; virium robur dissoluat. Corpus namq; in ea

ętate neque augeri sensibiliter, nec imminui, sed veluti stare videtur.

Tertium, quòd senibus ac pueris parum sanguinis detrahendum sit: vt per pueros intelligamus etiam eos, qui pubertatis, hoc est, 14. ætatis annum excesserunt. Nam vsque ad pubertatis initium tota illa ætas pueritiæ mollis est & tenerior, quam quę phlebotomiam toleret: quoniam licet concoctio & nutricatio in iis liberalis sit, tamē spiritus & sanguis modicus, vtpote qui continuo atque affatim in corpus, quod nutriri simul & augeri postulat, transsumitur: neque natura citra noxam illius vacuationem sustinere poteſt: Nam esto quod natura nostra in solidis habitet, tamen ad immodicam omnem euacuationem labefactatur, aut interit. Pubertas ergo primum sanguinis missionem tolerat. Hic igitur pro mutatione naturæ sanguinem mittere licebit, neque tamen id facere decet affatim, sed admodum breuiter.

Porro per senes eos inaudire oportet, qui adhuc in prima atque secunda senectute cōsistunt. In his enim audacia mittendi sanguinis paulatim decrescit, adeo vt in decrepitis, hoc est, post 70. annum ob virtutis imbecillitatem vix liceat. Plura Galenus in libro 4. Hippoc. de vict. rat. in morbis acu. com. 19. & ibidem etiam Hieremias Thriuerus Brachelius.

Quartum, quod dupla sanguinis portio, respectu nimirum reliquorum temporum vere detrahenda sit. Tunc enim sanguinem maxime crescere in corporibus nostris apud omnes medicinæ scriptores in confesso est. Cæterum quod ad pri-

primum præceptum attinet, regulæ nonnullæ circa sanguinis missionem obseruandæ sunt.

Ac prima quidem, vt ab initio morbi non fiat phlebotomia. Medicus enim, vt capite 87. artis medicinalis, & comment. 22. lib. 4. aphor. Galenus adserit, naturæ minister est. Sed natura ipsa nunquam in morbi principio, dum crudi adhuc sunt humores, vllam vacuationem instituit. Ergo nec medicus ipse in principio morbi, dum adhuc omnia cruda sunt, vacuationem vllam moliri debet. Cruda enim cum vacuationi non obediant, grauia ea de causa symptomata excitant. Galenus comment. 22. lib. 1. aphor.

Fallit tamen hæc regula in tribus casibus: Primo, quando noxii humores turgent, hoc est, sua sponte concitati ad excretionem nos adducunt: tum enim in principio etiam morbi nondum coctis humoribus vacuare licet, ne scilicet humores parum stabiles & ab vna parte ad aliam sine ordine moti, ad principem aliquam partem decumbant. Raro autem accidit vt humores mobiles ab vna parte ad aliam transfluant, sed plerunque sunt in parte aliqua firmi ac fixi: ideoque non est in principiis morborum vacuandum, nisi rarissime, hoc est, quando humores turgent. Hinc non temere 4. 1. cap. 20. & 22. 3. tract. 2. cap. 7. & 1. 4. tract. 1. cap. 33. ab Auicenna præcipitur, vt in principiis morborum venæ incisio penitus dimittatur, vt quę superfluitates extenuet, vt per corpus fluant ac sano sanguini permisceantur, non extrahat tamen quod extrahi necesse erat: quo fit vt post temporis interuallum phlebotomiam repetere oporteat, interim eodem die, in-

terim postridie. Atque hinc profecto vires nimium debilitantur.

Secundo, in materiæ multitudine: hic enim circa principia quandoque, quemadmodū comment. 29. lib. 2. aphor. Galenus testatur, venæ sectionem, nonnunquam vero & purgationem adhibere oportet, quo minorem iam factam materiam natura possit concoquere.

Tertio, in morbi magnitudine ac vehementia, vt in magno vehementissimique doloris apostemate: licet non sit multa in corpore materia, scilicet antecedens. Nam repellendus humor est, ne apostema citius, quam par est, crepet aut aperiatur. Venæ igitur sectio, vt magna hæc & praua symptomata euitentur, circa initia statim adhibenda est. Quod Galenus libro decimotertio, capite vigesimo, method. medend. his innuere verbis voluit, inquiens: Itaq; incidenda in talibus affectibus vena statim ab initio, si modo tam valens virtus sit, vt sine noxa missionem sanguinis toleret, ac nihil prohibeat eorum quæ de secanda vena retulimus, sicuti vel crudi humoris copia, vel puerilis ætas, vel anni tempus, vel regio in qua sit extremus calor aut frigus. Non solum autem in morbis acutis, atque adeo inflammationibus, verum etiam in vulneribus & contusionibus particularum, præsertim nobilium, sanguis ex opposita parte mittendus est, vt inflammatio prohibeatur, etiamsi sanguis modicus fuerit.

Secunda, ne fiat phlebotomia in die motus ægritudinis, velut in crisi: vt in qua neq; venæ sectio, neque aliqua alia vacuatio tentanda sit: ne mate-

materia ſcilicet diuertatur à loco, ad quem natura ipſam, vt excernatur, pellit. Pari modo nec in ipſo paroxyſmo tale quippiam tentandum: rectéq; commentar. 29. libro ſecundo aphoriſm. Galenus præcipit, vt morbo iam conſiſtente neque venæ ſectio, neque purgatio adhibeatur, quod coctiones morborum tunc maxime fiant: quæ melius in quiete, quam motu perficiuntur. Cæterum ſicuti ſe habet ſtatus ad integrum morbum, ita & paroxyſmus reſpectu dierum ἀπυρεξίας, id eſt, intermiſſionis: quemadmodum igitur in ſtatu non eſt vacuandum, ita nec in paroxyſmo.

Tertia, ne phlebotomia circa initia ſtatim morborum fiat, quando criſis adhuc remota eſt. Sanguis enim inſiti caloris fundamentum eſt, ipſum nimirum ſuſtinens, licet cor generet, & ſpiritus ipſe deferat: ſed ſanguis eſt fundamentum eius: ex ipſo enim vt materia natiuus calor gignitur: per ſanguinis igitur ſubtractionem calor, qui coquere materiam morbi debebat, vacuatur: quo fit, vt morbus in longum protrahatur, virinmq; robur deiiciatur, vt timendum ſit, ne ob morbi diuturnitatem ac virium imbecillitatem natura ſuccumbat.

Quarta, ne in corpore, cui ſtercus multum inter inteſtina cohibetur, phlebotomia adhibeatur. Tria enim ſunt, velut ſupra capite 95. oſtendimus, attrahentia: loca ſcilicet inania, membrorum caliditas, ac totius corporis habitus. Venæ igitur ſanguinis miſſione exhauſtæ à membris rurſum propinquis attrahunt, quemadmodum & meſaraicæ è ventriculo: quo fit, vt aluus ma-

Auerrh. lib. 7. cap. 1. colleſt.

magis cohibeatur, & materia in venis contenta corrumpatur. Mesaraicæ enim humiditatem è stercore penitus exugentes ipsum exiccant. Proinde molli clysteri, aut subiecta glande æger prius vacuandus est, ne venæ putridam quampiam superfluitatum essentiam ab intestinis venentur attrahantq;. Galenus in præsagio experientia confirmato, cap. 5.

Quinta, vt ne frequens ac multa phlebotomia fiat: Hinc enim circa senium multi ac mali generantur morbi, sicut est epilepsia, apoplexia, & paralysis: siquidem ob sanguinis & caloris imminutionem multę generantur phlegmaticæ superfluitates, quæ dictas tandem ægritudines excitant. Hinc non temere vulgo dici solet: Qui in iuuentute phlebotomiam exercent, hoc est, sanguinis missione citra necessitatem sæpius vtuntur, senectutem deflebunt.

Sexta, ne venæ sectio adhibeatur mulieri, cui menses fluunt, aut vtero gerenti. Vtero gerenti quidem, ne abortiat: calor enim cibum concoquens venæ sectione diminuitur, & alimentum fœtui subtrahitur, & maxime quidem si is auctior fuerit. Nam fœtus ex mensibus nutritur: cum autem non inueniat, vnde nutriatur, fame conficitur, & mouetur, & dissoluitur, excidit q; ex naturalibus vinculis: magis autem hoc contingit, si maior sit fœtus, quippe qui maiori indiget alimento. Non inuenit autem, ipso sanguine misso. Plura de hoc Leonhardus Fuchsius comment. 31. lib. 5. aphor. Hippoc. Cui vero menses fluunt, naturaliter scilicet & secundū reuolutionem mensis, vena secanda non est, nisi in immodera-

deratiore fluxu, nempe ad reuellendam materiam. Sed quando naturaliter & secundum debitum naturæ cursum erumpunt, naturæ res omnis permittenda est. Supra cap. 95.

Septima, ne phlebotomia fiat post immodicam ventriculi perturbationem, infra & supra factam, quam χόλεραν Græci, Latini choleram etiam appellant: Barbaram sectantes medicinam cholericam & choliricam passionem nominant. Cum enim venæ sectione humores commoueantur, timendum, ne per hoc bilioſus humor in ventriculum transfluens ipsum inflammet. Plura supra, circa finem capitis 95.

Postremo videndum etiam est, quibus hominibus phlebotomia conueniat: cuius sane rei regulæ etiam nonnullæ ponendæ sunt.

Ac *prima* quidem, quod hominibus delicatis, otiosis, desidiosam vitam agentibus, valde corpulentis & multum nutriente cibo vtentibus potissimum conueniat.

Secunda, quod illis etiam, qui sanguine abundant: quod quidem per vrinæ crassitiem cognoscitur. Abundantia enim sanguinis eam efficit crassam: flaua vero bilis, tenuem.

Tertia, quod iis quoque ex vsu sit, qui melancholico abundant succo: vnde multa melancholia naturali cum sanguine per corpus discurrente, quod ab ea sanguis in hepate adamussim non depuretur, purgationem antecedere debet phlebotomia, sequi vero purgatio. Duplex porro melancholia est, naturalis scilicet, & non naturalis. Quando naturalis abundat, cum sanguine simul discurrit, quare ad eius euacuationem, primum

quidem venæ sectio adhibenda est: ab eodem enim calore, temperato nimirum, sanguis & melancholia generantur: deinde vero post temporis aliquod interuallum, nempe post concoctionem, purgatio phlebotomiæ succedet.

Quarta, quod illis cumprimis etiam conferat, in quibus periculum est, ne ob humoris redundantiam in corpore accidat calfactio, ebullitio & conturbatio. Nonnulli tamen per hanc regulam sæpenumero falluntur. Quando enim calfactionem aliquam percipiunt, humorum ebullitionem adesse suspicati, venæ sectione statim vtuntur, cum ex flauæ bilis feruore & incensione hoc interim accedere etiam possit. In qua sane tantum abest, vt calfactio & ebullitio per venæ incisionem cohibeatur, vt magis etiam incitentur & augescant. Phlebotomia enim humores commouet, vt maiore deinceps impetu per corpus discurrant. In tali igitur casu phlebotomia vtendum non est, nisi sit ex humorum redundantia: quod quidem ex sudoris multitudine dignoscitur, & præcipue cum is matutino tempore oboritur. Aliqui enim non sudant, nisi cum euacuatione opus habent.

Quinta, quod venæ sectio illis potissimum adhibenda sit, quibus vires adhuc firmę sunt, quiq; sanguineæ, & non frigidæ ac siccæ sunt temperaturæ. Hinc Rhazes lib. 7. ad Almansorem, cap. 21. Corpora, inquit, quæ venas habent amplas & conspicuas, quæq; hirsuta sunt, & colore inter rubrum fuscumq; medio, adolescentium nimirum, iuuenum, & senum nondum decrepitorum, phlebotomiæ præsidia magis tolerare possunt. Pueris vero & infirmis vena secanda

canda non est, nisi maxima incumbente necessitate.

QVÆ MEMBRA, QVOQVE tempore venæ sectione vacuanda.

CAPVT CII.

VEr, æstas, dextras, autumnus hyemsq; sinistras.
Quatuor hæc membra, hepar, pes, cepha, cor; vacuanda.
Æstas hepar habet, ver cor, sicq; ordo sequetur.

Hic ostenditur, quæ membra quoq; tempore per phleborotomiam sint vacuanda.

Ac *primo* quidem dicitur, vere & æstate venas dextræ partis esse secandas: dextræ scilicet manus, brachii vel pedis. Sed autumno ac hyeme sinistras: sinistræ nimirum manus, brachii, vel pedis. Vere enim crescit atq; augetur in corpore sanguis, æstate vero flaua bilis: quo fit, vt vere ac æstate vacuandæ sint venæ, quæ sanguine & flaua bile magis abundant: tales autem cumprimis sunt venæ dextræ. Siquidem in dextra corporis parte situm est membrū sanguificationis, nempe hepar, & κύστις χολῆδόχος, id est, folliculus flauæ bilis. In autumno vero humor generatur melancholicus, qui aceruatur etiam, nec dissoluitur per hyemem: vnde autumno & hyeme illæ venæ potissimum secandæ sunt, in quibus melancholia magis dominatur, suntque venæ sinistræ. Nam in sinistra corporis parte situs est lien, receptaculum melancholiæ.

Secundo deinde loco traditur, quatuor hæc membra, nempe κεφαλὴν, id est, caput, cor, pedem, & hepar, vacuanda esse iuxta quatuor anni tempora. Cor quidem vere, hepar æstate: caput hyeme, & pedes autumno.

DE COMMODIS EX SEctione Saluatellæ.

CAPVT CIII.

EX saluatella tibi plurima dona minuta,
Splenem, hepar, pectus, vocem, præcordia purgat,
Innatæ ralem tollit de corde dolorem.

Sex commoda hoc loco recensentur sectionis venæ, quam saluatellam vulgo vocant. Ea inter digitum medicum & medium frequenter admodum & sæpissime inciditur. Alius incisionis eius locus est, vt vulgus autumat, inter medicum & auricularem.

Ac *primum* quidem eius commodum, quod lienem expurget.

Secundum, quod iecur emundet.

Tertium, quod pectus purificet.

Quartum, quod vocis auferat incommoda.

Quintum, quod à nocumento tueatur, ac conseruet præcordia: quo nomine os ventriculi, membra spiritus, & quæcunque cordi vicina hic intelligenda sunt.

Sextum, quod non naturalem cordis dolorem tollat: ac ratio quidem omnium est, quod huius venæ sectio, vt latius paulo post declarabitur, ab omnibus illis locis sanguinem educat.

Pro pleniore autem huius rei intelligentia pri-

primo quidem sciendum est, aperiri nonnunquam venas, nonnunquam vero arterias. Verum propter difficilem fluxus arteriæ compressionem arterias Medici incidere metuunt: quippe cum si quis in secanda forte vena arteriam vulnerarit, ægre statim sanguinis eruptionem compescat, ac vbi res optime cadat ad cicatricem perducta diuisione, tamen κὼ δύσυτμος, hoc est, arteriæ incisæ dilatatio existat, teste Galeno in libro de curand. rat. per sanguin. missio. cap. 21. & 22. Difficilis porro est fluxus arteriæ compressio, partim quidem ob arterialis sanguinis feruorem: hic enim promptissime mouetur, arteriamq; dilatando aperit: quare sanguinis eiaculationem in arteriæ incisione admodum iuuat: Partim vero, quod motus arteriarum, vt libro secundo, capite vigesimo, de sanitat. tuend. Galenus attestatur, nunquam intermittatur, quo fit, vt ipsarum vulnera tardius etiam curentur: cum vtiq; quietem requirant ea, quæ sananda sunt. Galenus libro quinto, capite octauo, method. med. & commentar. 6. libro 6. aphoris. Prodest autem arteriæ incisio, quando corpus redundat sanguine tenuiore aut flatuoso, aut feruidissimo. Sedes enim sanguinis subtilis ac tenuis, vnde calor naturalis & spiritus procreantur, atque item flatuosi, in arteriis est. Quin feruidissimus etiam sanguis, qui à calidissimo membro, corde scilicet, perficitur, inq; singula corporis membra digeritur, in arteriis continetur. Crassioris vero, quo membra nutriuntur, receptaculum in venis est. Sane vero, quæ Galeno occasio extiterit secandæ arteriæ, ipse capite 22. de curandi rat. per san-

sanguin. missionem asserit. Monitus, inquit, per quædam insomnia, quorum duo perspicue mihi visa sunt, accessi ad dextræ manus arteriam inter indicem ac pollicem sitam: siuique fluere, donec sponte sanguis subsisteret: nam ita somnium præceperat. Effluxit autem non tota libra. Subito itaque diuturnus extinctus dolor est, in illa maxime parte fixus, qua iecur septo transuerso committitur. Mihi quidem hoc ætate iuuenili euenit. At minister Dei Pergami diutino lateris cruciatu laborans liberatus est arteria in summa manu incisa, aggressus & ipse illud insomnii monitu.

Secundo vero loco sciendum, quod venæ sectio multis admodum membris adhiberi soleat: Aliquando quidem brachio, siue manui magnę, nonnunquam paruæ, quandoq; pedi, interdum naso, aliquando fronti, nonnunquam labiis, quandoq; linguæ siue palato, nonnunquam etiam angulis oculorum frontem versus. Quinq; venę secandę veniunt in manu magna, per quam intelligitur apud Medicos totum brachium cum summa manu: vt per pedem totum crus, hoc est, quicquid ab ischio vsque ad plantas pedum est, quemadmodum docuit Rhazes lib. 7. ad Alman. cap. 21. & Auicenna 4. 1. cap. 20.

Vna vocatur humeraria siue humeralis, Græce ὠμιαία, quod per humerum in manum feratur: vel exterior, quoniam cubiti exterius latus perreptat: vel κεφαλικὴ, id est, vena capitis.

Altera interior cubiti vena, quæ ἡπατικὴ Græcis dicitur: Latini iecorariam & lienarem, hodie facientes medicinam Basilicam vocant.

Tertia

Tertia media, quam nonnulli & alio nomine non inepte communem, vel cardiacam, vel nigram, vel matrem nuncupant: Barbari vero mediana appellant.

Quarta axillaris, quæ est ramus basilicæ.

Quinta funis brachii, quæ est ramus cephalicæ descendentis. In minori siue summa manu est Sceilen, siue saluatella. Et ita in mann sex venæ secandæ veniunt.

Cephalica.

Cephalica incidenda est, vbi superiores pectore partes, facies nimirum, aut caput male afficiuntur: quare cõfert passionibus capitis, vt hemicraniæ, maniæ, & similibus. Galen. cap. 16. de curan. rat. per sang. miss.

Basilica.

Basilica à partib. statim euacuat, quæ infra ceruicem sunt, verbi gratia, à lateribus, pulmone, corde, iecore, liene, aut ventriculo.

Mediana.

Communis situ & compositione inter duas iam dictas media est. Nam ea ex fissione vtriusque oritur: Est etiam in vacuando media: vndique enim vacuat, ab inferioribus nimirum partibus infra ceruicem, à collo, & supra collum. Vnde exquisitissima omnium humorum & vniuersalis toti corpori per huius venæ sectionem fit euacuatio. Vniuersalis quidem, nõ vt quibusdam placet, quod à corde oriatur, sed quod sit ramus cephalicæ & basilicæ. Sanguinem igitur à cephalica detracturus, ea non apparente, mediam potius quam basilicã secabis. Quod si nec basilica se ostenderit, ad mediam potius, quam ad cephalicam confugies.

Saluatella.

Saluatella siue salubris, Sceilen Auicennæ 1. 1. doct. 5. sum. 5. capite 4. appellatur, & est vena sub

sub annulari & medio digito exporrecta. Verum alias subinde apud Arabes & Barbaros illam Sceilen vocari obseruatur, quæ iuxta brachiale ab humerariæ ramo & axillaris venæ propagine constituitur, cui eadem quæ axillari medicorum vulgus nomina imponit, hanc quoque saluatellam & salubrem vocans. Hæc obstructo hepate in dextra manu, liene vero in sinistra incidi solet. Quare hoc fiat, ratione ostendere non est, sed experientia licet. Porro manus illius cui hæc vena secatur, in calidam aquam ponenda est, donec locus infletur, & leuiter extumeat, conspicuusque fiat: secta autem iam vena, iterum in aquam ponēda est: ideo vt sanguis cito eiaculetur, si eius eruptio debilis fuerit, sicuti solet in pluribus eorum, quibus per hanc venam sanguis extrahitur, & ne sanguis in ore venæ coagulatus illico restringatur. Cum autem ex ea quantum volueris emanarit, parum olei ac salis imponendum est, ne iusto citius vulnus cicatrice obducatur. Rhazes libro septimo, capite vigesimoseptimo ad Almansorem, & Auicenna 4.1.capite 20.

Axillaris. Axillaris ramus est basilicæ, & apparet in curuatura brachii versus inferiora: de hac idē quod de basilica iudicium.

Funis brachii similis est cephalicæ: est enim ramus eius. Quanquam autem venæ sectione, quemadmodum idipsum à Galeno & Auicenna adseritur, vniuersalis è toto corpore fiat euacuatio, non tamen ex omnibus venis æquabiliter, sed tantum ex communibus, vt visum est. Licet etiam venæ è toto corpore vacuent,

non

non tamen æqualis in omnibus est timor. Imo cephalica Rhazæ est securior: basilica vero & cardiaca magis timendæ, quanquam hæc quam illa minus.

Cephalica omniū minus est noxia, quod nullus neruus, nulla arteria, nullus etiam tendo sub ea vena procurrens sectionem impediat.

Cardiacæ siue medianę incisio admodum difficilis ac periculosa est, propter subiacentē neruum ac tendinem: maxime si in ipso brachii sinu profundius incidatur.

Basilica inter cæteras eius loci periculosissimā habet sectionem: tum propter arteriam quæ subiacet, tum etiam propter incertum & variū neruorum in ea parte procursum, qui te dubium & anxium reddunt: præsertim in interiore brachii plexu, qui minus carnosus est.

Sceilen siue saluatella non est periculosa, sed tamen subtilis: vnde conuenit vt in sectione eius manus in aqua calida detineatur, quo expeditius erumpat sanguis.

In pede tres venæ sunt, ischiatica scilicet, saphena & vena poplitis, quas incidere consueuimus sanguinem deorsum reuulsuri, vt in mensium prouocatione. *Pedis venæ.*

Sed in hoc vena poplitis, iuxta Auicennæ sententiam, efficacior est saphena, aut ischiatica: propinquior enim est vtero, vnde melius ab ipso deorsum trahit.

Saphenæ sectio à renibus, ab vtero, testiculis, & virga sanguinem educit.

Ischiatica ab ancha, id est, ischio, siue à coxa, renibus & membris versus exteriorem partem sitis

sitis melius trahit. Iuuamentum sectionis eius magnum est in ischiade, podagra, varice & elephantiasi.

Saphena ab vtero trahit, & membris versus interiorem partem sitis, licet eiusdem venæ sint rami, menses prouocat, & hæmorrhoidum orificia aperit.

Frontis vena. In media fronte inter duo supercilia sita est vena, cuius incisio confert grauitati capitis, & præcipue illi quæ est à parte posteriori, & antiquis faciei vitiis, nempe morphææ, impetigini, scabiei, & oculorum affectibus, incisa tamen prius cephalica.

Nasi. Est in naso quoq; vena, in cuius incisione collum sudariolo stringere oportet, donec capitis partes intumescant, & vena conspicua fiat. Idem etiam in sectione venæ frontis faciendum.

Labiorum. Inter labra item & gingiuas venæ sunt, quæ propter oris aut gingiuarum absceſſus scindi solent, cephalica tamen prius incisa.

In palato venæ sunt quatuor, quarũ incisio cõfert fluxioni rheumatis ad dentes ac in eis dolorem incitantis. Suntq; omnes conspicuæ, & incidendæ potissimum post concoctam materiam.

Oculorum. Sunt quoque venæ quædam in angulis oculorum lachrymalibus frontẽ versus, quæ incidũtur in passionibus oculorum, doloribus capitis, ophthalmia antiqua, & lachrymis, secta prius cephalica.

Lingua. Præterea venæ quæ sub lingua conspiciuntur possunt in multis affectibus incidi, præsertim in angina, secta tamen prius cephalica.

Temporum. Quinetiam in temporibus iuxta aures venæ sunt,

sunt, quæ inciduntur propter vertiginem, hemicraniam, vehementem capitis dolorem, & ægritudinem diuturnam: sed hæc incisio, vt in libro de genitur. & in libr. de aere, aquis, & locis Hippocrates autor est, hominem reddit sterilem. Quibuscunque, inquit, iuxta aures venæ sectæ sunt, hi coeunt quidem, & genituram emittunt, verum modicam, & debilem ac infœcundam. Nam plurima genituræ pars à capite iuxta aures in spinalem medullam procedit. Ipse autem genituræ meatus cicatrice sectioni inducta obstruitur. Et proceres Scytharũ, incisis iuxta aures venis, sterilescere affirmat. Auicenna eas iugulares vocat.

In collo etiam venæ sunt, quas Græci σφαγίτιδας, Latini iugulares, id est, venas faucium & gutturis, Arabes Guidez, Barbari Subeticas, Apoplecticas & somni venas appellant, quod pressæ, ligatæ & complicatæ afferant κάρον, id est, somnum veternosum, & torporem quendam apoplecticum. Hæ inciduntur, cum anhelitus in principio lepræ maxime constringitur coarctaturque, & in principio fortis anginæ, in asthmate acuto, in raucedine vocis, in abscessu pulmonis, in dyspnœa, quæ est ex multo sanguine calido, & in ægritudinibus splenis ac laterum.

Colli.

Plura in libro anatomiæ viuorum Galeno adscripto capite vigesimooctauo, & apud Rhazen, & Auicennam locis citatis.

**